

LIETUVOS RESPUBLIKOS AMBASADA PIETŲ AFRIKOS RESPUBLIKOJE

AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2025 m. spalio 9 d.

DATA	PATEIKIAMOS INFORMACIJOS APIBENDRINIMAS	INFORMACIJOS ŠALTINIS	PASTABOS
ES/G20 naujienos			
Rugsėjo 30 d. Europos Komisijos prezidentė Ursula von der Leyen pristatė 545 mln. eurų „Team Europe“ paketą, skirtą pagreitinti Afrikos pereinamąjį laikotarpį prie švarios energijos. Tai žymi svarbų kampanijos „Scaling Up Renewables in Africa“ etapą, kurią bendrai rengia su Pietų Afrikos prezidentu Ramaphosa. Ši kampanija siekia didinti pasaulinį sąmoningumą ir mobilizuoti viešąsias bei privačias investicijas švarios energijos gamybai ir prieigai visoje Afrikoje.			
Rugsėjo 10 d. Pietų Afrika surengė pirmąjį Turizmo investicijų viršūnių susitikimą Keiptaune. Renginyje, vadovaujant turizmo ministre Patricia de Lille, buvo pristatyti aštuoni turizmo projektai, kurių bendra potenciali investicijų vertė siekia beveik 1 mlrd. R. Projektai apima ekoturizmą, viešbučių infrastruktūrą, kultūros paveldą ir žaliąsias inovacijas.			
Rugsėjo 29 d. įvyko 4-asis G20 infrastruktūros darbo grupės susitikimas, skirtas socialinės infrastruktūros finansavimui. Kartu su Europos Tarybos plėtros banku (CEB) pabrėžta sveikatos, švietimo, būsto, vandens ir sanitarijos sektorių svarba bei būtinybė glaudžiai bendradarbiauti su privačiu sektoriumi ir daugiašalėmis institucijomis, siekiant pritraukti investicijas mažų ir vidutinių pajamų šalyse.			
Rugsėjo 29 d. Keiptaune vyko G20 skaitmeninės ekonomikos ministrų susitikimas. Aptartos keturios pagrindinės temos: universalus ir sąžiningas skaitmeninis įtraukimas; skaitmeninė viešoji infrastruktūra (DPI) kaip skaitmeninės transformacijos pagrindas; skaitmeninių inovacijų ekosistemos MSME sektoriui; etiškas, patikimas ir įtraukus dirbtinio intelekto (DI) vystymas. Pabrėžta duomenų srautų su pasitikėjimu (DFFT) svarba, skatinant sąveikumą ir duomenų dalijimąsi. Rugsėjo 30 d. vyko G20 DI darbo grupės ministrų susitikimas, inicijuotas Pietų Afrikos pirmininkavimo. Jis skirtas skatinti etišką, patikimą DI ekosistemą ir stiprinti pasaulinį DI valdymą. Abiejuose susitikimuose dalyvavo Estija kaip partnerė šalis, kurią atstovavo ekonomikos ir pramonės ministras.			
Rugsėjo 18 d. vyko žemės ūkio ministrų G20 susitikimas. Ministrai įsipareigojo skatinti investicijas į mažųjų ūkininkų, jaunimo, moterų ir skaitmeninių inovacijų plėtrą, siekiant transformuoti žemės ūkio maisto sistemas nuo pagrindų, pabrėžta būtinybė plėtoti skaitmeninę žemės ūkio infrastruktūrą, kad būtų užtikrintas efektyvus duomenų valdymas ir prieiga prie informacijos, ypač mažiesiems ūkininkams, atkreiptas dėmesys į klimato kaitą, kaip didžiausią grėsmę ŽŪ, pabrėžta būtinybė išlaikyti pasaulines maisto rinkas atviras ir prognozuojamas, atsisakant eksporto draudimų ir prekybos apribojimų, siekiant užtikrinti maisto tiekimo saugumą			
Spalio 9–10 d. Briuselyje vyko „Global Gateway Forum“, kuriame PAR prezidentas Ramaphosa pristatė savo šalies investicijų galimybes. Šis renginys buvo svarbus žingsnis ruošiantis G20 lyderių susitikimui, kuris vyks 2025 m. lapkričio 22–23 d. Johanesburge. Forume dalyvavo vyriausybės, finansų institucijų ir privataus sektoriaus lyderiai, siekiantys paremti Afrikos šalių švarios energijos perėjimą ir stiprinti tarpusavio partnerystes. Savo kalboje prezidentas Ramaphosa pabrėžė būtinybę stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą, siekiant užtikrinti tvarią ir įtraukiančią pasaulinę ekonomiką. Taip pat akcentavo Pietų Afrikos įsipareigojimą skatinti investicijas į švarios energijos projektus, skaitmeninę infrastruktūrą ir socialinę plėtrą. Europos Komisija tikisi iki 2027 m. mobilizuoti daugiau nei 400 mlrd. eurų (100 mlrd. eurų daugiau nei planuota) investicijoms pagal iniciatyvą „Global Gateway“, skirtą skatinti investicijas globaliųjų pietų šalyse			
Lietuvos eksportuotojams aktuali informacija			
2025-10-02	Pietų Afrikos automobilių pramonė susiduria su grėsmėmis dėl augančio importo, prastos infrastruktūros ir valdžios neveiklumo. Dėl importo iš Azijos ir Indijos bei silpnos vyriausybės kontrolės per pastaruosius mėnesius prarasta apie 4 000 darbo vietų, įskaitant Goodyear gamyklos uždarymą. Vyriausybė svarsto priemones skatinti vietinę gamybą ir CKD surinkimą, o Nelson Mandela Bay infrastruktūros gerinimas ir saugumo užtikrinimas lieka prioritetu sektoriaus ateičiai.	Imports, failing infrastructure and 'government indecision' threaten SA automotive industry	Automobilių pramonė
Lietuvos verslo plėtrai aktuali informacija			

2025-10-02	Rugsėji Pietų Afrikos privačiojo sektoriaus verslo sąlygos gerėjo penktą mėnesį iš eilės – PMI pakilo iki 50,2, o augimą skatino didėjanti gamyba, nauji užsakymai ir mažėjantys kaštai dėl palankaus valiutos kurso bei mažesnio darbuotojų skaičiaus. Nepaisant to, verslo lūkesčiai metams sumažėjo iki žemiausio lygio nuo 2021 m.	South African business conditions improve for fifth consecutive month in September, PMI shows Reuters	Pietų Afrikos verslo sąlygos gerėja penktą mėnesį iš eilės
2025-10-05	PAR vyriausybė svarsto 25 % mokestį eksportuojamam žaliame chromo rūdai, siekdama gelbėti smarkiai patiriantį sunkumų ferrochromo sektorių, kuriame dėl didelių elektros sąnaudų uždaryta daug gamyklų ir prarasta darbo vietų. Ši priemonė numatyta saugoti žemesnės vidaus chromo kainas. Šalis turi daugiau nei 70 % pasaulio chromito atsargų, kurios būtinos nerūdijančio plieno gamybai. Tačiau elektros kainų augimas viršijo infliaciją, priversdamas uždaryti dideles gamyklas, o tai grėsmingai paveikė iki 250 000 darbo vietų. Pastaraisiais metais uždaryta apie 14 lydymo cechų, netekus 350 000 darbo vietų visoje tiekimo grandinėje. Mokestį palaiko kai kurie industrijos atstovai, teigdami, kad 25 % mokestis galėtų surinkti apie R34 mlrd per metus, skirtą elektros pagalbai smelterių gamybai. Tačiau kasybos bendrovės, įskaitant Sibanye-Stillwater ir Tharisa, tvirtina, kad eksporto apribojimai gali pakenkti jau marginalioms operacijoms, o reali problema – aukštos elektros kainos.	South Africa weighs 25% chrome export levy - report - Miningmx	Pietų Afrika svarsto 25 % chromo eksporto mokestį
2025-10-01	PAR miškų ūkio ir žuvininkystės sektoriai tampa svarbiais šalies kaimo ir pakrančių regionų ekonomikos varikliais. 2025 m. pradžioje šių sektorių augimas prisidėjo prie BVP padidėjimo, kompensuodamas kitų pramonės šakų sulėtėjimą. Įgyvendinant „Komercinio miškų ūkio master planą“, siekiama plėsti medienos gamybą, perduoti valstybės valdomus miškus bendruomenėms bei kurti darbo vietas. Mažosios žuvininkystės bendruomenės buvo oficialiai pripažintos, suteikiant joms teisėtą statusą, kvotas ir mokymus, o iniciatyva „Fishing for Freedom“ atgaivina uostus, skatina vietinę perdirbimo pramonę, turizmą ir papildomas darbo vietas. Aplinkosaugos tikslai ir darbo vietų kūrimas gali būti suderinami, o kaimo ir pakrančių ekonomikos gali tapti Pietų Afrikos augimo varomąja jėga.	Forestry and Fisheries Drive South Africa's Rural and Coastal Growth, Says Minister George Central News South Africa	Miškų ūkio ir žuvininkystės sektoriai tampa svarbiais ekonomikos varikliais
2025-10-07	PAR yra antra pagal citrusinių vaisių eksportą pasaulyje po Ispanijos, o naujų sodinukų pasodinimas ir eksporto augimas skatina užsienio valiutos srautus ir darbo vietų kūrimą. Citrus Growers Association (CGA) prognozuoja, kad 2025 m. bus supakuota rekordinė 202,2 mln. dėžių citrusinių vaisių, tai 18 % daugiau nei buvo tikėtasi ir 23 % daugiau nei 2024 m. Svarbus sektoriaus pranašumas – sezoninis skirtumas tarp Pietų ir Šiaurės pusrutulių, nes pagrindinės rinkos yra šiauriniame pusrutulyje (ES, JAV, Kinija, Indija, Pietų Korėja, Japonija). Taip pat vaisiai auginami po tinklais, kurie mažina nuostolius dėl paukščių ir krušos, bei gerina mikroklimatą ir derlių.	Green Shoot: SA's citrus sector to smash export records this year as new orchards blossom	Pietų Afrikos citrusinių vaisių sektorius šiemet tikisi rekordinių eksporto rezultatų
2025-09-10	PAR vykdo derybas su Kinijos automobilių gamintojais, siekdama paskatinti juos investuoti į vietinę gamybą. Viena įmonė jau parodė didelį susidomėjimą gaminti automobilius šalyje, galimai East London arba Port Elizabeth miestuose. Šalis, turinti labiausiai išvystytą automobilių pramonę Afrikoje, susiduria su kritimu vietinėje gamyboje ir augančiu importo kiekiu, daugiausia iš Kinijos. Konkurencija aštrėja tarp tradicinių	SA in talks with Chinese carmakers to boost local production	Pietų Afrika derasi su Kinijos automobilių gamintojais dėl vietinės gamybos

	gamintojų, tokių kaip Toyota ir Volkswagen, ir elektrinių bei hibridinių automobilių gamintojų BYD, Chery, Great Wall Motor bei BAIC. Kinijos gamintojai plečiasi į Afriką, siekdami išvengti žalos savo vidaus rinkoje ir ieškodami pelno. Pietų Afrika taip pat peržiūri muto tarifus, kad apsaugotų vietinius gamintojus nuo pigesnių importinių automobilių.		
Bendra ekonominė informacija			
2025-09-10	Pietų Afrikos ekonomikos augimas nuo 2005 iki 2025 m. ženkliai sulėtėjo dėl mažėjančio produktyvumo augimo ir stagnuojančių investicijų. Pandemijos laikotarpiu produktyvumas atsigavo, tačiau investicijos išliko labai silpnos. Augimą slopino neefektyvios valstybinės įmonės, ypač po valstybės perėmimo laikotarpio po 2010 m., nes jos išnaudojo didelę dalį santaupų be ekonominės naudos.	This is why South Africa's economic growth deteriorated since 2005	Pietų Afrikos ekonomikos augimas silpnėja nuo 2005 m.
2025-09-30	Ekspertai teigia, kad Pietų Afrikos plačiai paplitusi korupcija, organizuotas nusikalstamumas ir silpnas finansinių institucijų priežiūros mechanizmas pavertė šalį patrauklia teroristų, tarptautinių nusikaltėlių ir priešišku valstybių veiklai, keliančiai riziką JAV ir kitų sąjungininkių interesams. Nors <i>Financial Action Task Force</i> (FATF) 2023 m. įtraukė Pietų Afriką į „pilkąją sąrašą“ dėl nepakankamų kovos su pinigų plovimu ir korupcija priemonių, iki šiol nebuvo imtasi reformų, o teismai ir prokuratūra negali efektyviai tirti sudėtingų finansinių nusikaltimų. Analitikai ragina JAV išlaikyti spaudimą per FATF mechanizmus, kad šalies institucijos būtų priverstos imtis rimtų veiksmų prieš korupciją, teroristų finansavimą ir organizuotą nusikalstamumą, siekiant apsaugoti pasaulinę finansų sistemą.	South Africa's corruption: A global financial threat	Pietų Afrikos korupcija kelia grėsmę pasaulinei finansų sistemai
2025-10-02	Naujausiame <i>Global Economic Freedom of the World</i> ataskaitoje Pietų Afrika užima 83 vietą iš 165 šalių, kaip ir pernai, nepajėgdama pagerinti savo pozicijos. Ekspertai teigia, kad silpna valdysena, aukšti mokesčiai, griežti darbo įstatymai ir ribota nuosavybės apsauga stabdo ekonomikos augimą, mažina darbo vietų kūrimo galimybes ir gali atbaidyti užsienio investuotojus	South Africa drops in global economic rankings as fear of investors' exit looms Business Insider Africa	PAR išlieka žemoje ekonominės laisvės pasaulio reitingų pozicijoje
2025-09-28	Pietų Afrika praranda patikimumą tarptautinėje prekyboje, blokuodama Pasaulio prekybos organizacijos (WTO) iniciatyvas, skirtas palengvinti investicijas besivystančiose šalyse, vietoje to, kad kurtų partnerystes ir pritrauktų investicijas. Tai daro žalą šalies reputacijai bei prieštariauja oficialioms pastangoms skatinti ekonomikos atvirumą. Ekspertai ragina Pietų Afriką prisijungti prie <i>Investment Facilitation for Development</i> susitarimo, siekiant palengvinti užsienio investicijų pritraukimą, sumažinti biurokratiją ir sustiprinti tarptautinius ryšius.	South Africa is scoring own goals in international trade relations	Pietų Afrika kartoja klaidas tarptautinėje prekyboje
2025-09-27	PAR praranda potencialias milijardines pajamas iš žemės ūkio eksporto, nes pilnai neišnaudoja esamų laisvosios prekybos sutarčių su pagrindinėmis ekonomikomis, ypač Europos Sąjunga. Analitikų teigimu, dėl šios priežasties šalies citrusinių vaisių pramonė, eksportuojama į JAV, patiria didelį spaudimą – tarifai siekia 30 %, palyginti su mažesniais tarifais konkurentų šalyse, tokiuose kaip Čilė ar Peru. Automobilių sektorius taip pat praranda milijardus, pavyzdžiui, 2024 m. JK eksportuota technika susidūrė su 10 % muitu, nors pagal prekybos sutartį turėjo būti 0 %. Ekspertai skaičiuoja, kad dėl tokių tarptautinės prekybos kliūčių praradimai siekia milijardus randų, o šalies BVP 2025 m.	South Africa missing out on billions – Daily Investor	Pietų Afrika praranda milijardus dėl neišnaudotų laisvosios prekybos sutarčių

	prognozuojamas vos 1%, palyginti su ankstesnėmis prognozėmis 1,8%. Tarptautiniai specialistai pabrėžia, kad kiekvienas 10 proc. padidintas tarifas gali sumažinti BVP augimą 0,1%, o esami tarifai JAV rinkoje gali gerokai sumažinti Pietų Afrikos konkurencingumą ir priversti eksportuotojus ieškoti alternatyvių rinkų.		
2025-09-27	Antrąjį 2025 m. ketvirtį Pietų Afrikoje nedarbo lygis išaugo iki 33,2 %, moterų – 35,9 %, vyrų – 31 %. Papildomas nedarbo rodiklis, įtraukiantis nusivylusius darbo ieškančius, šiek tiek sumažėjo iki 42,9 %. Didžiausi praradimai fiksuoti automobilių pramonėje (12 įmonių uždaryta, 4 000 darbo vietų prarasta), žemės ūkyje (24 000 darbo vietų), finansų sektoriuje (24 000) ir transporte (15 000). Tarptautiniai tarifai, eksporto paklausos silpimas bei automatizacija dar labiau spaudžia rinką. Ekspertai ragina skatinti smulkųjų verslą, darbo intensyviai pramonės šakas, inovacijas bei švietimo ir kvalifikacijos kėlimą, kad būtų kuriamos naujos, tvarios darbo vietos.	Unemployment Climbs In South Africa As Women And Key Sectors Bear The Brunt - Forbes Africa	Auga nedarbas
2025-09-27	Paskutiniais metais Pietų Afrikoje išaugo „deepfake“ sukčiavimų skaičius – net 1 200 %, daugiausia nukentėjo bankų ir fintech sektoriai, pasak <i>TransUnion Africa. Deepfake</i> – tai dirbtiniu intelektu sukurtos vaizdo, garso ar nuotraukų medžiagos, naudojamos apsimetant asmenimis ar įmonėmis, pavyzdžiui, pateikiant netikras draudimo pretenzijas ar skleisti dezinformaciją. Pietų Afrikos skaitmeninė aplinka – su 79 % interneto prieiga ir 50 mln. vartotojų – itin pažeidžiama.	Deepfake Scams Surge 1,200% in South Africa, Hitting Banking and Fintech - iAfrica.com	Auga sukčiavimų skaičius
2025-10-02	BMW Pietų Afrikos generalinis direktorius ragina Pietų Afriką ir Europą bendradarbiauti kuriant alternatyvią elektromobilių baterijų tiekimo grandinę, mažinant priklausomybę nuo Kinijos. Pietų Afrika gamina daugiau nei pusę Afrikos automobilių ir eksportuoja daugiausia į Europą. Pramonės lyderiai pabrėžia, kad reikia nacionalinės EV strategijos ir investicijų, nes šalis šiuo metu atsilieka – Pietų Afrikoje važiuoja tik apie 4 tūkst. EV, kai Etiopijoje – per 100 tūkst. Vyriausybė siūlo 150 % mokesčių atskaitymą investicijoms į EV ir vandenilio transportą bei nacionalinę kritinių mineralų strategiją, kad pritrauktų investicijas į baterijų ir komponentų gamybą.	BMW South Africa CEO calls for joint EV battery strategy with Europe Reuters	Elektrinių transporto priemonių sektoriaus plėtra
2025-10-07	Pietų Afrikos jaunimo nedarbo lygis kelia didelį nerimą ir gali neigiamai paveikti politinį stabilumą, jei nebus imtasi veiksmų. Apie 3/5 visų bedarbių yra ilgalaikiai bedarbiai (be darbo ilgiau nei metus), o jaunimo ekonominė izoliacija gali sukelti nusivylimą ir socialinius neramumus.	South Africa's ticking time bomb – BusinessTech	Jaunimo nedarbas grėsmingai auga
2025-10-06	Pasibaigus Afrikos augimo ir galimybių susitarimui (AGOA) po 25 metų, PAR turi skubiai ieškoti naujų eksporto rinkų, pasak <i>Business Leadership South Africa (BLSA)</i>. AGOA nuo 2000 iki 2025 m., leido apie 17 % Pietų Afrikos eksporto į JAV patekti be muitų, ypač naudinga automobilių gamybos, žemės ūkio, tekstilės, chemijos ir įrangos sektoriams. Šalies įmonės turi būti pasiruošusios naujoms galimybėms, o vyriausybė turi skatinti vidaus reformas, tokias kaip logistikos ir transporto efektyvumo didinimas, kad produktai galėtų patikimai ir konkurencingai pasiekti tarptautines rinkas.	Agoa is over, time to find new markets, BLSA says	AGOA pabaiga, naujų rinkų ieškojimas

Parengė:

Karolina Astrauskaitė, LR ambasados Pietų Afrikos Respublikoje trečioji sekretorė,
tel. +27 74 130 3321, el. paštas karolina.astrauskaite@urm.lt